

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.410.006.06.2023

Pan
Łukasz Frański
Dyrektor
Zespołu Szkół nr 1
w Nowym Tomyślu
ul. Emilii Szczanieckiej 1
64-300 Nowy Tomyśl

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/076/LPO Pomoc psychologiczna i psychoterapeutyczna dla dzieci i młodzieży

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Zespół Szkół nr 1 w Nowym Tomyślu ¹ , ul. Emilii Szczanieckiej 1, 64-300 Nowy Tomyślu
Kierownik jednostki kontrolowanej	Łukasz Frański Dyrektor Zespołu Szkół nr 1 w Nowym Tomyślu ²
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja przez szkoły pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży
Okres objęty kontrolą	2020-2023 ³
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontrolerzy	Klaudia Dziamska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/49/2023 z 21 marca 2023 r. (akta kontroli str. 1)

¹ Dalej: Szkoła.

² Od 29 maja 2019 r.

³ Do dnia zakończenia czynności kontrolnych, tj. do 16 czerwca 2023 r., z wykorzystaniem dokumentów sprzed tego okresu, istotnych dla kontrolowanej działalności.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Szkoła realizowała zadania związane z udzielaniem pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom, rodzicom i nauczycielom. Podstawową przyczyną objęcia pomocą były dostarczane do Szkoły opinie i orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej. Szkoła nie zorganizowała zajęć korekcyjno-kompensacyjnych⁶ zalecanych w dokumentach poradni oraz zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz porad i konsultacji z doradcą zawodowym.⁷ Żadną z zalecanych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej nie objęto 14 uczniów (31% kontrolowanej dokumentacji). Ponadto nie realizowano niektórych z zalecanych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla 21 uczniów (46% badanej dokumentacji), w tym zajęć o charakterze terapeutycznym z psychologiem. Szkoła była dostępna dla osób z niepełnosprawnością ruchową.

W Szkole uczyło się⁸ 961 uczniów (w Liceum Ogólnokształcącym wchodzącym w skład Szkoły⁹ – 528) w 26 oddziałach, a liczba nauczycieli wynosiła 88 osób. W latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 zatrudnionych było dwóch specjalistów pomocy psychologiczno-pedagogicznej: psycholog i pedagog. W roku 2022/2023 dodatkowo został zatrudniony pedagog specjalny.

Spośród wybranej do badania dokumentacji 45 uczniów, w 37 przypadkach (92%) nie sporządzono oceny efektywności udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, o której mowa w § 20 ust. 9 rozporządzenia w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach¹⁰. W przypadku dokumentacji wszystkich ośmiu badanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego nie sporządzano z wymaganą przepisami częstotliwością wielospecjalistycznych ocen poziomu funkcjonowania uczniów i oceny efektywności udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, o których mowa § 6 ust. 4 i 9 rozporządzenia w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym¹¹.

W Szkole nierzetelnie prowadzono dokumentację udzielonej pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Nie prowadzono dzienników pracy specjalistów lub nie uzupełniano wpisów w dziennikach w wymagany przepisami sposób. W dokumentacji dotyczącej 25 uczniów (55%) nie było zgody rodziców na objęcie ucznia pomocą albo nie udokumentowano rezygnacji z udziału w tych zajęciach. Dyrektor Szkoły nie potrafił podać liczby uczniów, którzy w danym roku szkolnym zrezygnowali z przydzielonych zajęć w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Dyrektor nie sprawował nadzoru pedagogicznego, ani kontroli i nadzoru nad efektywnością udzielanej pomocy.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ W latach 2020/2021 i 2021/2022.

⁷ W latach szkolnych objętych kontrolą, do 23 maja 2023 r.

⁸ Według stanu na 30 września 2023 r.

⁹ Dalej: Liceum.

¹⁰ Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 9 sierpnia 2017 r. (Dz. U. z 2020 r. poz., 1280), dalej rozporządzenie w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

¹¹ Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 9 sierpnia 2017 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 1309), dalej rozporządzenie w sprawie warunków organizowania kształcenia.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Realizacja przez szkoły pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i młodzieży

Opis stanu
faktycznego

1. Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej

W obowiązujących w latach 2020-2023 statutach Szkoły określono m.in. cele i zadania polegające na zapewnieniu uczniom pełnego rozwoju umysłowego, moralno-emocjonalnego i fizycznego, poszanowanie godności osobistej, wolności światopoglądowej i wyznaniowej oraz kształtowaniu środowiska wychowawczego sprzyjającego realizowaniu celów i zasad określonych w ustawie stosownie do warunków szkoły i wieku uczniów. Wśród celów głównych między innymi wymieniono:

- wszechstronny rozwój uczniów oparty na uniwersalnym systemie wartości,
- propagowanie zdrowego stylu życia,
- przygotowanie młodzieży do udziału w życiu społeczno-politycznym państwa,
- dbałość o rozwój psycho-społeczny.

Szczegółowe cele wychowawcze określał Program Wychowawczo-Profilaktyczny.

(akta kontroli str. 33-36, 87, 92-95)

W statutach Liceum określono m.in. następujące cele i zadania:

- umożliwienie uczniom dokonanie świadomego wyboru dalszego kierunku kształcenia poprzez organizowanie zajęć z doradcami zawodowymi, pracownikami biur pracy, firmami marketingowymi, doradztwo psychologiczno-pedagogiczne oraz rozwijanie zainteresowań na zajęciach pozalekcyjnych,
- organizowanie opieki nad uczniami niepełnosprawnymi uczęszczającymi do Szkoły poprzez zapewnienie: realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, sprzętu specjalistycznego i środki dydaktyczne, odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne dzieci, zajęć specjalistycznych oraz innych zajęć odpowiednich ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne uczniów w szczególności zajęcia rewalidacyjne, resocjalizacyjne i socjoterapeutyczne.

W § 24 Statutu Liceum powtórzono część przepisów rozporządzenia w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym § 1, 2, 3, 4, 5, 10, 11, 15, 16. Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej była zadaniem Dyrektora Szkoły.

(akta kontroli str. 65-67, 81-83)

Dyrektor Szkoły¹² określił procedury przekazania pisemnej informacji rodzicom ucznia/ pełnoletniemu uczniowi o formach, okresie udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiarze godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą udzielane. Według tej procedury, wychowawcy klas byli zobowiązani do przygotowania pisemnej informacji o formach, okresie udzielania i wymiarze godzin realizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w danym roku szkolnym. Integralną częścią tej informacji była zgoda rodziców/ pełnoletniego ucznia na udział w proponowanych formach pomocy. W przypadku ucznia niepełnoletniego, wychowawcy klas dodatkowo byli zobowiązani do przekazania tych informacji rodzicom za pośrednictwem dziennika elektronicznego Vulcan. Po otrzymaniu zgody rodzica albo pełnoletniego ucznia, wychowawca potwierdzał przyjęcie dokumentu i dołączał go do dokumentacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej danego ucznia.

¹² Zarządzeniem nr 9/2021 z 15 września 2021 r.

(akta kontroli str. 98-101)

W sprawie organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w Szkole, Dyrektor wyjaśnił, że: *pomimo przeprowadzanych szkoleń dla całego grona pedagogicznego nauczyciele nadal nie czują się pewnie w wykonywaniu czynności administracyjnych związanych z udzielaniem pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Występują duże trudności w pozyskaniu do współpracy specjalistów do realizacji zajęć korekcyjno-kompensacyjnych. Brak takich specjalistów na rynku pracy. Występują trudności w organizowaniu zajęć dodatkowych w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów realizujących nauczanie indywidualne. Duże obciążenie nauczycieli planowanymi godzinami zajęć powoduje, że trudno zaplanować dodatkowe zajęcia tak, aby odbywały się one w dogodnych dla ucznia godzinach. Niska frekwencja na zorganizowanych zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych oraz zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych wynika z niemożności dostosowania godzin tych zajęć w czasie odpowiednim dla wszystkich uczniów w nich uczestniczących. Powodem takiej sytuacji jest między innymi duża liczba uczniów w szkole, a co z tym idzie, duża liczba oddziałów klasowych i duże obciążenie nauczycieli planowanymi godzinami lekcyjnymi.*

(akta kontroli str. 973, 974)

Zespół specjalistów wyjaśnił, że nie odnotował znaczących problemów w organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Specjaliści wskazali na trudności związane z niską frekwencją uczniów na zajęciach z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Zdaniem specjalistów było to spowodowane tym, że zajęcia były organizowane na ostatnich godzinach lekcyjnych, więc uczniowie często zwalniali się albo rzadziej w nich uczestniczyli ze względu na dojazdy i inne zajęcia dodatkowe, w tym korepetycje.

(akta kontroli str. 957-972)

Dyrektor Szkoły w latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 w celu poprawy jakości udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej zorganizował szkolenia dla rady pedagogicznej dotyczące dokumentacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej prowadzone przez specjalistów szkolnych tj. pedagoga i psychologa szkolnego, a także szkolenia prowadzone przez podmioty zewnętrzne:

- Cordis – Jak wspierać uczniów dydaktycznie i wychowawczo w czasie nauki zdalnej?- 2020 r.,
- Niepubliczny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli – Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej i konstruowanie WOPFU oraz IPET – 2021 r.
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Nowym Tomyślu – Trudności emocjonalno-społeczne w zdalnej edukacji- 2021 r. oraz Rola wychowawcy w integracji zespołu klasowego -2022 r.
- Fundacja Edukacyjna z Wartościami – Efektywna Komunikacja – 2023 r.

Nauczyciele korzystali z dofinansowania szkoleń oraz do studiów podyplomowych w zakresie:

- psychoterapii poznawczo-behawioralnej (psycholog szkolny);
- logopedii (pedagog szkolny);
- terapii pedagogicznej - pedagogiki korekcyjnej (nauczyciel języka polskiego, nauczyciel wspomagający);
- doradztwa zawodowego (nauczyciel wspomagający).

(akta kontroli str. 973-987)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że *prowadzone zajęcia w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej często kończą się sukcesami, ponieważ uczniowie podejmują dalsze kształcenie na studiach.* W Szkole nie prowadzono jednak wymaganej oceny

efektywności udzielanej pomocy, ani Dyrektor nie podejmował w tym zakresie działań w ramach nadzoru pedagogicznego, o czym dalej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Dyrektora Szkoły wyjaśnił, że *poprawiła się także jakość wypełnianych dokumentów związanych z udzielaniem pomocy psychologiczno-pedagogicznej, choć nadal nauczyciele nie czują się fachowcami w tej materii*. Dyrektor stwierdził również, że *po powrocie uczniów do trybu stacjonarnego nie zwiększyła się drastycznie liczba uczniów wymagających dodatkowej pomocy, a wyniki egzaminów zewnętrznych (zawodowy i maturalny) nie odbiegały w istotny sposób od wyników tych egzaminów, które były prowadzone dla uczniów pracujących w całości w trybie stacjonarnym*.

(akta kontroli str. 975)

Szkoła zapewniła specjalistom dostęp do materiałów i szkoleń przygotowanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej na internetowej Platformie Specjalistyczno-Doradczej. Tylko pedagog szkolny korzystała z platformy internetowej podnosząc kompetencje zawodowe poprzez udział w konsultacjach z koordynatorem projektu¹³, szkoleniach¹⁴, konferencjach naukowych¹⁵, korzystała z e-booka¹⁶. Przydatność materiałów pedagog szkolny oceniła na wystarczającą. Pozytywnie oceniła możliwość korzystania z czatu oraz konsultacji z konsultantem z ramienia projektu, możliwość konsultacji indywidualnej, doradztwo psychologiczno-pedagogiczne online oraz interaktywny biuletyn. Pozostali specjaliści i nauczyciele nie korzystali z tej platformy albo przydatność materiałów udostępnionych na Platformie Specjalistyczno-Doradczej ocenili na niewielką.

(akta kontroli str. 957-972)

Praca specjalistów była wspierana odpowiednim systemem informatycznym i sprzętem. W każdej klasie, w pokojach nauczycielskich oraz gabinecie pedagoga szkolnego, psychologa i pedagoga specjalnego znajdował się komputer i drukarka. Szkoła dysponowała 214 komputerami 25 projektorami multimedialnymi, trzema tablicami multimedialnymi, 17 drukarkami, sześcioma drukarkami 3d, czterema drukarkami i 29 notebookami. Szkoła otrzymała także sprzęt do użytkowania w ramach Projektu Cyfrowa Szkoła@ 2020.¹⁷ Wszystkim nauczycielom zapewniono dostęp do dziennika elektronicznego (Vulcan).

(akta kontroli str. 1001)

Wykazy osób, którym udzielano pomocy psychologiczno-pedagogicznej były prowadzone w formie elektronicznej i papierowej. Pedagog szkolny w latach 2020/2021 i 2022/2023 prowadziła w formie papierowej dziennik dotyczący treningu umiejętności społecznych i zajęć rozwijających umiejętności uczenia się (w roku 2021/2022 dzienniki te były prowadzone w formie elektronicznej). Psycholog szkolny prowadziła chronologiczne notatki z dnia pracy. Dokumentacja pozostałych specjalistów szkolnych w zakresie udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej była prowadzona w formie elektronicznej. Niewłaściwe dokumentowanie udzielonej

¹³ „Wsparcie w trudnościach”, „Jak wspierać w traumie i uzależnieniach”.

¹⁴ „Samookaleczenia, próby samobójcze – słuchać żeby usłyszeć”, „Jak skutecznie radzić sobie ze stresem”, „Formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dziecka z niepełnosprawnością na podstawie orzeczenia”, „Kompetencje głębokie – nowe umiejętności pedagogiczne”, „Stres traumatyczny spowodowany wojną i PTSD”.

¹⁵ „Przyszłość polskiej szkoły. Alert pedagogiczny”, „Rodzina i szkoła wobec pandemii Covid-19”, „Szkoła w sytuacji (post) pandemii”.

¹⁶ „Lekcja pokoju w czasie (po) wojennym pod redakcją M. Palucha.

¹⁷ Realizowany w zakresie Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa 8, Działanie 8.1., Poddziałanie 8.1.3.

pomocy psychologiczno-pedagogicznej opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 145-166)

W Liceum w latach 2020-2023 nie zostały przeprowadzone audyty i kontrole obejmujące swoim zakresem udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Kuratorium Oświaty w Poznaniu w maju 2022 r. zwróciło się o informację na temat uczennicy klasy maturalnej Liceum i przekazało do rozpatrzenia pismo ojca tej uczennicy w sprawie oceny z matematyki. W sprawie tej do Szkoły wpłynęła 8 marca 2022 r. opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej w sprawie dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb edukacyjnych tej uczennicy. Dyrektor złożył, wymagane wyjaśnienia i informacje. Wyjaśnił m.in., że w ostatnim miesiącu nauki trudno było dostosować niektóre zalecenia w opinii, ponieważ nikt na egzaminie maturalnym takich ulg nie otrzymał oraz że uczennica przystąpiła do egzaminu na podwyższenie oceny, ale nie osiągnęła wymaganej statutem liczby punktów.

(akta kontroli str. 322-326)

Liczba uczniów - według stanu na 30 września poszczególnych lat - wynosiła:

- 2020/2021 – 482 w Liceum, a ogółem w Zespole Szkół – 926 uczących się w 39 oddziałach,
- 2021/2022 – 443, a ogółem 878 w 36 oddziałach,
- 2022/2023 – 528, a ogółem 961 w 36 oddziałach.

(akta kontroli str. 315-317)

2. Stan zatrudnienia i kwalifikacje specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej

Liczba zatrudnionych w Szkole nauczycieli w roku 2020/2021 i 2022/2023 wynosiła 88, a w roku 2021/2022 – 84. Wychowawców w roku 2020/2021 było 39 a w roku 2021/2022 i 2022/2023 – 36.

W latach 2020/2021 i 2021/2022 zatrudniano na pełen etat jednego pedagoga szkolnego i jednego psychologa szkolnego (łącznie 2 etaty). W roku szkolnym 2022/2023 dodatkowo zatrudniono jednego pedagoga specjalnego na pełen etat. W związku z nieobecnością psychologa roku 2022/2023 przebywającego na dłuższym zwolnieniu lekarskim¹⁸, zapewniono dostęp do pomocy udzielanej przez psychologa.

Wymiar etatów zatrudnionych specjalistów na dzień 30 września 2022 r. – wyliczona zgodnie z art. 42 d ust. 4 ustawy z 26 stycznia 1982 r. Karta nauczyciela¹⁹ wraz z godzinami ponadwymiarowymi – wyniósł 3,27 etatu²⁰, co było zgodne z art. 29 ustawy z 12 maja 2022 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw.²¹

(akta kontroli str. 318-321)

Organ prowadzący wyraził zgodę na zatrudnienie w latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 dwóch nauczycieli wspomagających dla odpowiednio 3, 5 i 4 z uczniów.

Specjaliści, nauczyciele oraz nauczyciele wspomagający podnosili swoje kwalifikacje na studiach podyplomowych na kierunkach:

- psychoterapia poznawczo-behawioralna (psycholog szkolny – w toku),

¹⁸ Zastępstwo w okresie od 14 listopada 2022r. do 28 lutego 2023r.

¹⁹ Dz. U. z 2023 r., poz. 984 t. j.

²⁰ Wymagane 3,1 etatu

²¹ Dz. U. z 2022 r., poz.1116

- logopedia (pedagog szkolny - w toku),
- edukacja i rehabilitacja osób z niepełnosprawnością intelektualną - pedagogika korekcyjna oraz edukacja i terapia osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu (nauczyciel języka polskiego, nauczyciel wspomagający ukończone w 2022 r.),
- doradztwo zawodowe (nauczyciel wspomagający – ukończone 14 stycznia 2023 r.).

Nie stosowano tzw. „umów lojalnościowych”, które zobowiązywały do zwrotu dofinansowania w przypadku rozwiązania przez nauczyciela stosunku pracy.

Zatrudnieni w szkole specjaliści oraz nauczyciele prowadzący zajęcia logopedyczne i rewalidacyjne posiadali odpowiednie kwalifikacje wymagane przez § 18-20 i 23 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczyciela.²² Szkoła zatrudniała nauczycieli posiadających uprawnienia z zakresu oligofrenopedagogiki, terapii i edukacji osób ze spektrum autyzmu, w tym z Zespołem Aspergera oraz surdopedagogiki i tyflopädagogiki. Zajęcia logopedyczne prowadził zatrudniony w Szkole od 2 września 2019 r. nauczyciel języka polskiego posiadający wymagane kwalifikacje.

Żaden z zatrudnionych w latach 2020/2021 i 2021/2022 nauczycieli nie posiadał stosownych uprawnień do prowadzenia zajęć korekcyjno-kompensacyjnych. W roku 2022/2023 zajęcia te prowadził nauczyciel, zatrudniony w Szkole od 1 września 2022 r. Zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu nie były realizowane w latach 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 (do 22 maja 2023 r.). Powyższe zostało opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 327-335, 975-977)

3. Rozpoznanie potrzeb i planowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej uczniom, ich rodzicom i nauczycielom.

Obserwację pedagogiczną prowadzono w trakcie bieżącej pracy z uczniem. Działania te nie były dokumentowane. Pedagog szkolny wyjaśnił, że diagnozowano środowisko szkoły poprzez:

- *obserwacje prowadzone w toku zajęć i działań wychowawczo-opiekuńczych (wycieczki, dzień integracji klas pierwszych, dni z wychowawcą),*
- *obserwację pedagogiczną w trakcie bieżącej pracy z uczniami mającą na celu rozpoznanie u uczniów uzdolnień czy trudności w uczeniu się,*
- *obserwację zamierzoną i ukierunkowaną przy wspomaganiu ucznia przez specjalistę szkolnego oraz stały monitoring nauczyciela wspomagającego w toku bieżącej pracy z uczniem i rodzicem,*
- *testy diagnozujące kompetencyjne w zakresie znajomości języka obcego wykorzystywane przez nauczycieli,*
- *rozmowy z specjalistą,*
- *rozmowy z rodzicami (w czasie pełnionych dyżurów, konsultacje np. w czasie wywiadówek, godzina dostępności),*
- *indywidualne konsultacje ucznia z nauczycielem podczas godziny dostępności,*
- *zgłaszane przez ucznia potrzeby rozmów z pedagogiem szkolnym,*
- *prowadzenie wywiadu skategoryzowanego w rozmowie z rodzicem przy działaniach interwencyjnych,*
- *współpracę wychowawców ze specjalistami w celu rozpoznania zróżnicowanych potrzeb,*
- *współpracę z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym specjalistycznymi w procesie diagnostycznym,*

²² Dz. U. z 2020 r., poz. 1289

- współpracę i spotkania z koordynatorem Pieczy Zastępczej Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w celu monitorowania funkcjonowania ucznia w rodzinie zastępczej oraz dokonywania okresowej sytuacji w Zespołach Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie (pedagog szkolny),
- bieżące kontakty z Kuratorem Sądowym oraz Komendą Policji w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i podjętych czynności prewencyjnych,
- współpracę i podjęte działania z Przedstawicielami Ośrodka Opieki Społecznej i Szkolną Radą Rodziców poprzez włączenie ucznia w pomoc żywieniową (obiady) i materialną np. finansowanie przez Radę Rodziców wycieczki szkolnej, konkursu, zakupu stroju na wychowanie fizyczne (rozpoznanie przez pedagoga szkolnego, wychowawcy potrzeby wsparcia),
- spotkania w wychowawcą Internatu w celu zebrania niezbędnych informacji o funkcjonowaniu ucznia w placówce (diagnoza sytuacji wychowawczej),
- monitorowanie przez wychowawcę obowiązków nauki poprzez Vulcan (analiza frekwencji klasowych, indywidualnych uczniów pod kątem sytuacji zdrowotnej, edukacyjnej i wychowawczej ucznia) a także prowadzenie rozmów wyjaśniających z uczniem pełnoletnim lub rodzicem/ prawnym opiekunem ucznia.

(akta kontroli str. 1009)

W Szkole wykonano diagnozę środowiska szkolnego, we wrześniu 2020, w lutym, czerwcu i wrześniu 2021 oraz we wrześniu 2022 r. Badania ankietowe przeprowadzono wśród uczniów, rodziców i wychowawców wykonano. W pierwszym semestrze roku szkolnego 2020/2021 przeprowadzono badanie dotyczące funkcjonowania młodzieży podczas edukacji zdalnej. Badaniem zostali objęci uczniowie, nauczyciele i rodzice. Na ankietę odpowiedziało 363 uczniów (40% wszystkich uczniów), 321 rodziców (36%) i 69 nauczycieli (77%).

Efektom diagnozy było wskazanie w środowisku szkolnym czynników chroniących i czynników ryzyka. Wśród czynników ryzyka stwierdzono:

- problemy szkolne spowodowane trudnościami w nauce podczas nauczania zdalnego (zwłaszcza z przedmiotów ścisłych),
- słabsze umiejętności samokształcenia i organizacji pracy własnej u części uczniów,
- trudności z organizacją czasu, koncentracją i samodyscypliną,
- mała motywacja do nauki przy dłuższej izolacji społecznej,
- fragmentaryczne uczestnictwo w lekcjach z innych powodów niż choroba,
- problematyczne użytkowanie Internetu i mediów elektronicznych, nasilone koniecznością pracy zdalnej,
- problemy emocjonalne uczniów o różnym podłożu (obniżony nastrój, niska samoocena, nieśmiałość, poczucie osamotnienia),
- izolacja społeczna związana z pandemią i brakiem kontaktów i wsparcia ze strony innych,
- słabe umiejętności radzenia sobie z lękiem, stresem oraz rozwiązywaniem sytuacji problemowych,
- obawy o jakość zdobytej wiedzy podczas nauczania zdalnego,
- niepełna wiedza rodziców dotycząca działań szkoły i problemów dzieci.

Spośród 45 rodziców dzieci z orzeczeniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym, 18 odpowiedziało, że nie widzi skuteczności udzielanej pomocy. Część rodziców uważała, że ich dziecko ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi nie otrzymuje odpowiedniego wsparcia ze strony nauczycieli i specjalistów.

Największym problemem zgłaszanym przez nauczycieli w pracy w trybie zdalnym było utrzymanie motywacji i uwagi uczniów oraz brak bieżącej kontroli uczestnictwa uczniów w zajęciach. Nauczyciele ocenili pozytywnie narzędzia technologii

informacyjno-komunikacyjnych (TIK), zwłaszcza w połączeniu z innymi narzędziami (kombinacja narzędzi była dopełnieniem i urozmaiceniem lekcji). Zdaniem ankietyowanych nauczycieli narzędzia TIK w pracy z uczniami ze specyficznymi potrzebami edukacyjnymi w większości umożliwiały wdrożenie dostosowań, jednak byli uczniowie, dla których konieczne było wsparcie i terapia w trybie stacjonarnym. Nauczyciele najczęściej stosowali takie narzędzia jak MSTeams, Messenger, mail, telefon i dziennik Vulcan.

W czasie epidemii tylko zajęcia rewalidacji ruchowej były prowadzone w trybie stacjonarnym tj. w domu ucznia.

(akta kontroli str. 102-109, 254-256)

W Programie wychowawczo-profilaktycznym na lata 2019-2023 między innymi opracowano sylwetę absolwenta szkoły, określono cele ogólne programu, główne cele i zadania szkoły, zadania nauczycieli, wychowawców klas i specjalistów szkolnych. Według Programu wychowawczo-profilaktycznego działalność wychowawcza w szkole polega na prowadzeniu działań z zakresu promocji zdrowia oraz wspomagania ucznia w jego rozwoju ukierunkowanym na osiągnięcie pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, psychicznej, społecznej i aksjologicznej. Działalność profilaktyczna obejmowała: wspieranie uczniów w prawidłowym rozwoju i zdrowym stylu życia oraz podejmowanie działań, których celem jest ograniczenie zachowań ryzykownych niezależnie od poziomu ryzyka używania przez nich środków odurzających i innych środków uzależniających, wspieranie uczniów, którzy w podwyższonym stopniu są narażeni na ryzyko zachowań ryzykownych, wspieranie uczniów, u których rozpoznano wczesne objawy używania środków odurzających i innych środków uzależniających. Do stałych wydarzeń szkolnych zaliczono: Salon Maturzystów Perspektywy, Szkolny Tydzień Języków Obcych, Szkolny Tydzień Zdrowia Psychicznego i Fizycznego, Przystanek Zdrowie, Rekolekcje Wielkopostne, Rajd Niepodległościowy, Dzień Sportu, Dni z wychowawcą, oraz Wycieczka szkolna klas maturalnych Oświęcim – Kraków -Częstochowa.

Plan działań tworzony był na każdy rok szkolny z uwzględnieniem diagnozy środowiska szkolnego jako odrębny dokument będący załącznikiem stanowiącym integralną częścią programu wychowawczo – profilaktycznego.

(akta kontroli str. 110-144)

W czerwcu 2021 r. powołano radę ds. wychowawczo-psych-profilaktyczną. Rada zajmowała się m.in.: opracowaniem narzędzi i realizacją diagnozy, opracowanie planu działań programu szkolno-wychowawczego, prowadzeniem licznych akcji informacyjnych np. „Bezpieczny powrót do szkoły”, „ARS – jak dbać o miłość”, „Zdrowe piersi”. Przedmiotowa Rada zajmowała się także organizacją wydarzeń szkolnych np. „Szkolny tydzień zdrowia psychicznego” „Zdrowie na talerzu” oraz świąt państwowych i rocznicowych, zapoznawali i zachęcali uczniów do udziału w kołach zainteresowań.

(akta kontroli str. 216-218, 1002-1008)

4. Zakres i formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej uczniom, ich rodzicom i nauczycielom

Nauczyciele, wychowawcy i specjaliści szkolni wspierali potencjał rozwojowy ucznia i stwarzali warunki do jego aktywnego i pełnego uczestnictwa w życiu szkoły oraz w środowisku społecznym między innymi poprzez:

- obserwację ucznia w procesie dydaktyczno-wychowawczym w celu rozpoznania indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia, możliwości psychofizycznych i czynników środowiskowych,
- stały kontakt wychowawców z pedagogiem i psychologiem szkolnym na przykład w sytuacjach pogarszających się wyników w nauce albo zmiany zachowania,

- zachęcanie do udziału w działaniach wynikających z realizacji harmonogramu działań Programu wychowawczo-profilaktycznego między innymi: konkursach fotograficznych, plastycznych, sportowych lub wystawach prac, quizach wiedzy np. na temat praw człowieka, o HIV i AIDS, historycznych, wycieczkach i spotkaniach integracyjnych,
- badania ankietowe i diagnostyczne, wśród uczniów, rodziców i wychowawców,
- realizacja zaleceń wynikających z opinii i orzeczeń poradni psychologiczno-pedagogicznych,
- informowanie wszystkich uczniów za pomocą wiadomości w programie Vulcan o możliwości korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej na terenie szkoły. Z sprawozdań zespołu ds. wychowawczo-psycho-profilaktycznego wynika, że realizowano działania zaplanowane w programie szkolno-wychowawczym i corocznym planie działań.

(akta kontroli str. 102-139)

W ramach wspomaganie roli wychowawczej rodzica przeprowadzono akcję promocyjno-edukacyjną dotyczącą szczepień w ramach programu Ministerstwa Edukacji Narodowej „Bezpieczny powrót do szkoły”, działania promocyjne w zakresie doskonalenia kompetencji wychowawczych rodziców za pomocą bezpłatnych webinarów online i formach samokształcenia (informacje o możliwości udziału przesłano przez dziennik elektroniczny Vulcan). Natomiast w ramach wspierania działalności dydaktyczno-wychowawczej nauczyciela organizowano szkolenia dla grona pedagogicznego na temat konstruowania indywidualnego programu edukacyjno-pedagogicznego (IPET) i wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia (WOPFU) oraz na temat:

- Jak wspierać uczniów dydaktycznie i wychowawczo w czasie nauki zdalnej, firmę Cordis, 2020 r.,
- Trudności emocjonalno-społeczne w zdalnej edukacji, przeprowadzone w 2021 r., przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną²³ w Nowym Tomysłu,
- Rola wychowawcy w integracji zespołu klasowego, PPP w Nowym Tomysłu, 2022 r.

(akta kontroli str. 973-976, 978-987)

W kontrolowanym okresie do Liceum uczęszczało 125 uczniów posiadających opinie wydane przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną:

- w roku 2020/2021 – 47 uczniów, w tym w sprawie: specyficznych trudności w uczeniu się 31, pierwszeństwa przyjęcia – siedem, dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu kształcenia do indywidualnych potrzeb edukacyjnych ucznia – pięć, zindywidualizowanej ścieżki kształcenia – dwa, w sprawie objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu, szkole lub placówce edukacyjnej – dwa;
- w roku szkolnym 2021/2022 – 40 uczniów, w tym w sprawie: specyficznych trudności w uczeniu się – 23, pierwszeństwa przyjęcia – osiem, dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu kształcenia do indywidualnych potrzeb edukacyjnych ucznia – sześć, zindywidualizowanej ścieżki kształcenia – dwa, w sprawie objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu, szkole lub placówce edukacyjnej – jedno;
- w roku szkolnym 2022/2023 – 38 uczniów, w tym w sprawie: specyficznych trudności w uczeniu się – 23, pierwszeństwa przyjęcia – siedem, dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu kształcenia do indywidualnych potrzeb edukacyjnych ucznia – cztery, zindywidualizowanej ścieżki kształcenia – trzy,

²³ Dalej PPP

w sprawie objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu, szkole lub placówce edukacyjnej – jedno.

Ponadto w okresie objętym kontrolą uczniowie Liceum dostarczyli:

- dziewięć orzeczeń w sprawie indywidualnego nauczania: trzy w roku 2020/2021 oraz 2021/2022, sześć w roku 2022-2023,
- 21 orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego: pięć w roku 2020/2021, dziewięć w roku 2021/2022, siedem w roku 2022/2023.

W prowadzonym rejestrze nie odnotowano daty wpływu do Szkoły opinii i orzeczeń, w związku z tym nie było wiadomo które z nich wpłynęły do 30 września danego roku. Najczęstszą przyczyną udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej były dostarczone do Szkoły opinie o specyficznych trudnościach w uczeniu się.

(akta kontroli str. 145-166; 355-956)

W latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 w ramach udzielanej w Szkole pomocy psychologiczno-pedagogicznej na podstawie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego zorganizowano indywidualne nauczanie dla łącznie 17 uczniów, w tym sześciorga uczniów w roku 2020/2021 – łącznie 1 992 godzin, dla czterech uczniów łącznie 1 272 godzin w roku 2021/2022, oraz dla siedmiorga uczniów w roku 2022/2023 – łącznie 1 836 godzin.

Na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej w Szkole dostosowano organizację i proces nauczania do specjalnych potrzeb dla 17 uczniów w roku 2020/2021 – łącznie 2 118 godzin, 26 uczniów w roku 2021/2022 – łącznie 2 704 godzin oraz 21 uczniów w roku 2022/2023 – łącznie 2 496 godzin.

W Szkole zorganizowano także zajęcia :

- dydaktyczno-wyrównawcze dla 38 uczniów w roku 2020/2021 – łącznie 240 godzin, 39 uczniów w roku 2021/2022 – łącznie 313 godzin oraz 36 uczniów w roku 2022/2023 – łącznie 360,5 godzin;
- rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne - dla czterech uczniów w roku 2020/2021 – łącznie 112 godzin, czterech uczniów w roku 2021/2022 – łącznie 133 godzin oraz dwojga uczniów w roku 2022/2023 – łącznie 44 godzin;
- rewalidacyjne z powodu niepełnosprawności ruchowej, zespołu Aspergera, afazji - dla sześciorga uczniów w roku 2020/2021 – łącznie 228 godzin, dziewięciorga uczniów w roku 2021/2022 – łącznie 296 godzin oraz ośmiorga uczniów w roku 2022/2023 – łącznie 288 godzin oraz dla uczniów słabosłyszących - pięciorga uczniów w roku 2020/2021 – łącznie 136 godzin, czterech uczniów w roku 2021/2022 – łącznie 212 godzin oraz dwoje uczniów w roku 2022/2023 – łącznie 144 godzin; dla słabowidzących dwoje uczniów w roku 2021/2022 - 68 godzin łącznie i dla dwoje uczniów w roku 2022/2023 łącznie 76 godzin;
- logopedyczne - dla czterech uczniów w roku 2020/2021 – łącznie 30 godzin, sześciorga uczniów w roku 2021/2022 – łącznie 38 godzin oraz pięciorga uczniów w roku 2022/2023 – łącznie 38 godzin;
- rozwijające uzdolnienia – dla 14 uczniów w roku 2020/2021 – łącznie 112 godzin, trojga uczniów w roku 2021/2022 – łącznie 95 godzin oraz czworo uczniów w roku 2022/2023 – łącznie 19 godzin;
- trening umiejętności społecznych – dla jednego ucznia w roku 2020/2021 – 34 godzin, jednego ucznia w roku 2021/2022 – 30 godzin.

Uczniowie często pomimo zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznej zawartych w opiniach i orzeczeniach, nie chcieli korzystać z porad i konsultacji z psychologiem i pedagogiem szkolnym. W badanej dokumentacji odnotowano próby podejmowania takich działań tym zakresie działania.

Konsultacje z psychologiem oraz porady i konsultacje z pedagogiem szkolnym realizowano według potrzeb uczniów, rodziców i nauczycieli.

Szkoła nie dysponowała informacjami o tym ilu i którzy uczniowie zrezygnowali z proponowanych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Było to wynikiem nieprowadzenia lub prowadzenia w sposób nierzetelny dzienników zajęć psychologiczno-pedagogicznych. Powyższe zostało szczegółowo opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

W Szkole nie udzielano pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formie zajęć korekcyjno-kompensacyjnych w latach 2020/2021 i 2021/2022 oraz zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu w latach 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023, co zostało opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 1010-1012)

Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formach, o których mowa w § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, skontrolowano na próbie dokumentacji dotyczącej 45²⁴ uczniów Liceum, którym poradnia wydała opinię lub orzeczenie²⁵, w tym:

- osiem (15%) orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego,
- dziewięć (17%) orzeczeń o potrzebie nauczania indywidualnego,
- 29 opinii o specyficznych trudnościach w uczeniu się (co stanowi 55% kontrolowanych opinii i orzeczeń),
- trzy opinie (6%) o zindywidualizowanej ścieżce kształcenia,
- trzy opinie (6%) w sprawie pierwszeństwa przyjęcia ze względu na stan zdrowia,
- jedną (2%) opinię w sprawie dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia z powodu mukowiscydozy.

Ustalenia w tym zakresie zostały opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Na podstawie badanej próby dokumentacji 45 uczniów, stwierdzono, że w każdym przypadku, dostarczenia do Szkoły opinii lub orzeczenia zbierał się zespół nauczycieli uczących ucznia, w celu omówienia dostosowań edukacyjnych oraz zaproponowania form pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W dokumentacji prowadzonej przez Pedagogę i psychologa szkolnego odnotowano podejmowane kontakty telefoniczne albo za pośrednictwem komunikatorów internetowych z uczniami i ich rodzicami.

(akta kontroli str. 355-956)

Spośród dokumentacji 45 uczniów Liceum, w dwóch przypadkach (4%)²⁶ zorganizowano spotkania z przedstawicielami Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Nowym Tomyślu, o których mowa w § 4 ust. 3 rozporządzenia w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Oba przypadki dotyczyły ustalenia dla uczniów indywidualnej ścieżki kształcenia. W sprawie współpracy z innymi podmiotami Wicedyrektor stwierdził, że *Szkoła często zwraca się do poradni z prośbą o wystawienie opinii na temat funkcjonowania ucznia na wstępnym etapie wprowadzania pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Pracownicy innych organizacji najczęściej nie korzystają z zaproszeń na spotkania dotyczące pomocy konkretnemu uczniowi. W sprawie współpracy z rodzicami wyjaśnił, że rodzice uczniów byli powiadamiani o spotkaniach zespołów nauczycieli w ramach udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, jednak często*

²⁴ Dla sześciorga uczniów wydano więcej niż jedną opinię albo orzeczenie

²⁵ Łącznie 53 opinie i orzeczenia, co stanowi 33,5% wszystkich opinii i orzeczeń uczniów Liceum

²⁶ Uczniów wpisanych do księgi uczniów pod numerami 564 i 523

wychowawcy przekazywali informacje telefonicznie, nie dokumentując tego w odpowiedni sposób.

(akta kontroli str. 367, 720, 991, 994)

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w danym roku szkolnym była udzielana w wymiarze:

- dwie godziny w tygodniu - zajęcia rewalidacyjne indywidualnie albo grupowo,
- od 4 do 15 godzin w tygodniu - w celu współorganizowania kształcenia uczniów niepełnosprawnych (nauczyciel wspomagający),
- od 3 do 10 w tygodniu - zajęcia, które są realizowane indywidualnie z uczniem,
- od 3 do 12 w tygodniu – w ramach indywidualnej ścieżki kształcenia,
- 12 godzin w tygodniu – w ramach indywidualnego nauczania,
- 1 godzina w tygodniu - zajęcia dydaktyczno- wyrównawcze,
- od 0,5 do 1 godziny w tygodniu- zajęcia korekcyjno-kompensacyjne²⁷,
- 1 godzina w tygodniu – zajęcia logopedyczne²⁸,
- od 0,5 do 2 godzin na semestr – zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu.²⁹

(akta kontroli str. 355-376, 415, 462,483, 544, 581, 609, 626, 648, 661, 696, 721, 765, 843-844, 879, 897, 945-946)

W kontrolowanych latach Dyrektor Szkoły (§ 5 pkt 3 rozporządzenia w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej) sześciokrotnie inicjował skierowanie uczniów do poradni psychologiczno-pedagogicznej, w celu wydania opinii o specyficznych trudnościach w uczeniu się, w tym w pięciu przypadkach w klasie maturalnej.

(akta kontroli str. 223, 260, 264-265, 283-287, 289, 290-291, 295-296)

Dyrektor korzystał ze wsparcia metodycznego w formie szkoleń (łącznie czterech w kontrolowanym okresie) przeprowadzonych dla rady pedagogicznej przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Nowym Tomyślu oraz publiczne i niepubliczne ośrodki doskonalenia nauczycieli.

Współpraca z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Nowym Tomyślu została oceniana przez specjalistów szkolnych na zgodną z oczekiwaniami. Specjaliści wysoko ocenili przydatność materiałów udostępnianych przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną, które przyczyniają się do podniesienia ich kompetencji jako nauczycieli i wychowawców. Nauczyciele specjaliści kilka razy w roku korzystali z szkoleń organizowanych przez Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Lesznie (ODN).

(akta kontroli str. 957-972, 986)

Z dodatkowych środków przekazanych przez Ministerstwo Edukacji i Nauki na pomoc psychologiczno-pedagogiczną w szkole wykorzystano kwotę 6 458,72 zł, z przyznaných 32 576,00 zł. Zostały one wykorzystane na prowadzenie zajęć specjalistycznych na podstawie § 10o ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 20 marca 2020 r. w sprawie szczegółowych rozwiązań w okresie czasowego funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19³⁰, tj. zajęć logopedycznych i o charakterze

²⁷ Zajęcia w roku szkolnym 2020/2021 i 2021/2022 nie były prowadzone ze względu na brak zatrudnionego nauczyciela z odpowiednimi kwalifikacjami (więcej na ten temat w sekcji nieprawidłowości) 2022/2023 prowadził nauczyciel zatrudniony od 1 września 2022 r., który ukończył kurs terapii pedagogicznej,

²⁸ zajęcia prowadził zatrudniony w Szkole od 12 września 2019 r. nauczyciel języka polskiego posiadający także uprawnienia logopedy oraz nauczyciel zatrudniony w Szkole od 1 września 2022 r.

²⁹ Od 22 maja 2023 r.

³⁰ Dz. U. z 2020 r., poz. 493 ze zm.

terapeutycznym. W zajęciach wzięło udział łącznie 84 uczniów, w tym jeden w zajęciach logopedycznych i 83 uczniów w zajęciach o charakterze terapeutycznym.

(akta kontroli str. 354, 973, 977)

5. Badanie efektywności udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej

W Liceum nie wykonywano oceny efektywności udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, o której mowa w § 20 ust. 9 rozporządzenia w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W dokumentacji pięciu uczniów znajdowały się sporządzone oceny efektywności, ale bez daty, podpisów zespołu nauczycieli i podania okresu którego dotyczą. Ponadto sporządzone oceny nie zawierały kluczowych ocen efektywności udzielanej pomocy. W związku z tym ustalenie czy nastąpiła poprawa funkcjonowania uczniów nie była możliwa. Powyższe zostało opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

W przypadkach uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego nie sporządzano albo nie sporządzano z wymaganą częstotliwością wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia, o której mowa § 6 ust. 4 i 9 rozporządzenia w sprawie warunków organizowania kształcenia, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

W żadnej z objętych badaniem spraw dotyczących dokumentacji 45 uczniów, Dyrektor nie sprawował nadzoru pedagogicznego ani kontroli i nadzoru nad efektywnością udzielanej pomocy. Powyższe zostało opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 355-956)

6. Wielkość i struktura środków finansowych przeznaczonych na pomoc psychologiczno-pedagogiczną

W kontrolowanym okresie Szkoła poniosła wydatki związane z udzielaniem pomocy psychologiczno-pedagogicznej w łącznej kwocie 647,3 tys. zł, w tym:

- łączne wydatki osobowe na wynagrodzenia specjalistów, nauczycieli współorganizujących kształcenie, prowadzących zajęcia rewalidacyjne w kwocie 628,5 tys. zł w tym: 168,6 tys. zł w 2020 r., 174,9 tys. zł w 2021 r., 199,4 w 2022 r. i 85,5 w 2023 r.

- łączne roczne wydatki na szkolenia dla nauczycieli, wychowawców i specjalistów związane z udzielaniem pomocy psychologiczno-pedagogicznej w kwocie 18,8 tys. zł, w tym: 2,5 tys. zł. w 2020 r., 2,6 tys. zł. w 2021 r., 2,5 tys. zł. w 2023 r.

W kontrolowanym okresie Szkoła nie wykazała wydatków na związane z zakupem wyposażenia gabinetów specjalistów.

W przypadku dofinansowania studiów podyplomowych nie stosowano tzw. „umów lojalnościowych”, zobowiązujących nauczyciela do pracowania w szkole przez określony w umowie czas od ukończenia studiów.

Zdaniem Dyrektora Szkoły środki finansowe przeznaczone na pomoc psychologiczno-pedagogiczną były wystarczające na zgłaszane przez nauczycieli i specjalistów potrzeby.

(akta kontroli str. 353, 957, 961-962, 972, 973, 977)

Szkoła dysponowała bazą lokalową i wyposażeniem odpowiednim do właściwego przebiegu udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Budynek Liceum był dostępny dla osób z niepełnosprawnością ruchową, tj. był wyposażony w podjazd, windę i toalety dla osób niepełnosprawnych. Warunki lokalowe w zakresie możliwości i skuteczności świadczenia pomocy były w Szkole dobre. Gabinety psychologa, pedagoga szkolnego i specjalnego znajdowały się na szczytach budynku tj. na końcu korytarza, co stwarzało możliwość komfortowej pracy z uczniem.

(akta kontroli str. 336-352)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 specjaliści nie prowadzili albo prowadzili nierzetelnie dzienniki zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne, porad i konsultacji udzielanych przez psychologa szkolnego oraz zajęć korekcyjno-kompensacyjnych i logopedycznych.

Psycholog szkolny nie prowadził dziennika realizowanych zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne ani w formie papierowej ani elektronicznej.

Psycholog prowadził chronologiczne notatki z dnia pracy.

Nauczyciel prowadzący zajęcia logopedyczne prowadził nierzetelnie dziennik zajęć logopedycznych (nie wprowadzał wymaganych zapisów, w tym o obecności uczniów).

Podobnie zajęcia korekcyjno-kompensacyjne prowadzone w roku szkolnym 2022/2023 przez nauczyciela zatrudnionego w Szkole od 1 września 2022 r., nie były rzetelnie dokumentowane w odpowiednim dzienniku, w tym w zakresie zrealizowanych tematów zajęć, obecności uczniów objętych tą formą pomocy.

Szkola nie dysponowała informacjami o tym ilu uczniów zrezygnowało i z jakich zajęć w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Naruszało to przepisy § 22 rozporządzenia w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz § 11 rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji³¹, zgodnie z którym szkoła prowadzi dzienniki (...), w szczególności zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W dziennikach tych powinny być odnotowane m.in. tematy przeprowadzonych zajęć, obecność uczniów, dla których zorganizowano te zajęcia.

Wicedyrektor wyjaśnił, że część dzienników nie została założona ze względu na brak osób zainteresowanych uczestnictwem w zajęciach mimo przedstawionej oferty. Zabrakło jednak w tych przypadkach informacji, w formie pisemnej, umożliwiających sprawdzenie braków odpowiednich wpisów. Przyznał, że nie zakładano dodatkowego dziennika dotyczącego zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne. Dodał, że sposób prowadzenia dziennika psychologa wymaga dostosowania do obowiązujących standardów i założeń dzienników dla poszczególnych zajęć.

(akta kontroli str. 355-375, 462-483, 507-508, 609, 662, 648, 661, 704, 720-721, 879, 897, 932, 988, 992, 1010-1015)

2. Szkoła nie organizowała zajęć i tym samym nie realizowała zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznej zawartych w orzeczeniach i opiniach dostarczonych przez rodziców lub uczniów. I tak:

- w latach 2020/2021 i 2021/2022 nie zorganizowano zajęć korekcyjno-kompensacyjnych dla odpowiednio 56³² i 32 uczniów³³, którzy posiadali zalecenia w tym zakresie;

- w latach 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 (do 22 maja) nie zorganizowano zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz porad i konsultacji z doradcą zawodowym, mimo że potrzeba ich zorganizowania dla odpowiednio 11³⁴, 9³⁵ i 8³⁶ uczniów wynikała także z dostarczonych orzeczeń i opinii.

³¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 1646 ze zm.

³² W tym dla 18 uczniów Liceum

³³ W tym dla 14 uczniów Liceum

³⁴ W tym dla ośmiu uczniów Liceum

³⁵ W tym dla sześciu uczniów Liceum

³⁶ W tym dla sześciu uczniów Liceum

Wicedyrektor wyjaśnił, że *brak możliwości zorganizowania powyższych zajęć wynikał z braku kadry posiadającej odpowiednie kwalifikacje do ich prowadzenia na oświatowym rynku pracy albo braku możliwości dopasowania dyspozycyjności specjalistów zewnętrznych do godzin zajęć w szkole. Jeden z nauczycieli Szkoły został pod koniec 2021 r. skierowany na studia podyplomowe i po ukończeniu ich w pierwszej połowie 2023 r., uzyskał odpowiednie kwalifikacje do prowadzenia zajęć z doradztwa zawodowego. Od 22 maja 2023 r. został zatrudniony w tym charakterze w szkole.*

(akta kontroli str. 988, 992, 1010-1013)

Spośród badanej próby dokumentacji dotyczącej 45 uczniów Liceum, żadną z zalecanych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej nie objęto 14 uczniów³⁷ (31% kontrolowanych dokumentacji). Zalecenia te zawarte były w trzech orzeczeniach i 11 opiniach.

Wicedyrektor wyjaśnił, że *w wielu przypadkach zawiodła praca wychowawców klas, którzy nie złożyli sekretarzowi szkoły wymaganych zapotrzebowań. We wszystkich przypadkach, w których stosowne dokumenty były złożone odpowiednie zajęcia były zatwierdzane przez Dyrektora.*

(akta kontroli str. 356-361, 375-376, 696, 648, 721, 754, 832, 915-916, 990-993, 1010-1015)

Ponadto nie realizowano:

- zajęć rewalidacyjnych dla dwóch uczniów³⁸ (4% kontrolowanych dokumentacji) zaleconych w dwóch orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego;

Wicedyrektor wyjaśnił, że *w jednym przypadku pomoc została przyznana uczennicy zgodnie z złożonym zapotrzebowaniem, jednak ustnie prosiła ona o zmianę charakteru zajęć. W drugim przypadku zajęcia uczennicy zostały przydzielone, jednak w wyniku błędu w komunikacji pomiędzy nauczycielem, który miał prowadzić te zajęcia, a osobą przekazującą informacje tj. sekretarzem szkoły, zajęcia nie doszły one do skutku.*

(akta kontroli str. 483, 932, 989, 993)

- zajęć dydaktyczno-wyrównawczych z matematyki w roku 2021/2022 (klasa maturalna) dla jednej uczennicy³⁹ (2% kontrolowanych dokumentacji) zalecanych w dostarczonej opinii; zamiast tego uczennica korzystała z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych z języka polskiego;

Wicedyrektor wyjaśnił, że *do zmiany musiało dojść na poziomie zespołu uczącego w danej klasie. Nie powiadomiono o tym jednak Dyrektora Szkoły. Zawiodła komunikacja.*

(akta kontroli str. 581, 989, 993)

- zajęć dydaktyczno-wyrównawczych z języka polskiego dla czterech uczniów⁴⁰ wynikających z opinii (9% badanej dokumentacji);

- zajęć rozwijających umiejętność uczenia się dla jednego ucznia (2% badanej dokumentacji)⁴¹,

- zajęć o charakterze terapeutycznym z psychologiem dla czterech uczniów (9% badanej dokumentacji)⁴²

Wicedyrektor wyjaśnił, że *część zajęć nie została zorganizowana, ponieważ wychowawca klasy nie złożył odpowiednich dokumentów, część uczniów po*

³⁷ Wpisanych do księgi uczniów pod nr: 129, 218, 887, 21, 521, 195, 523, 853, 715, 873, 135, 130, 569, 760

³⁸ Wpisanych do księgi uczniów pod numerami 555 i 129

³⁹ Wpisanej do księgi ucznia pod numerem 37

⁴⁰ Wpisanych do księgi uczniów pod numerami 812, 701, 752, 565

⁴¹ Wpisanej do księgi ucznia pod numerem 523

⁴² Wpisanych do księgi uczniów pod numerami 523, 129, 883, 760

przydzieleniu zajęć zrezygnowała z korzystania z nich. Brak jest odpowiedniej dokumentacji pozwalającej na stwierdzenie stanu faktycznego statusu przyznanych zajęć.

(akta kontroli str. 355-356, 626, 661, 720, 843-844, 915-916, 939, 989, 993)

- jednemu z uczniów Szkoła nie zapewniła realizacji wszystkich zaleceń wynikających z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, m.in.: przyrządów do możliwości ruchowych ucznia np. przybory z dodatkowymi uchwytami, stanowisko pracy ucznia powinno być dostosowane indywidualnie do jego potrzeb i ograniczeń wynikających z niepełnosprawności ruchowej: siedzenie wyposażone w regulację wysokości, szerokości i głębokości, stopy powinny być ustabilizowane dla utrzymania równowagi, blat i siedzenie powinny być pokryte materiałem antypoślizgowym, co utrzyma ucznia we właściwej pozycji i zapobiegnie przypadkowemu strąceniu przedmiotów znajdujących się na ławce, dobre oświetlenie światłem naturalnym, ważna jest odpowiednia wielkość i wysokość oraz możliwości regulacji kąta nachylenia blatu ławki w sposób najbardziej dostosowany do potrzeb ucznia.

Dyrektor wyjaśnił, że: jest to uczeń szczególnie ważny i bardzo lubianym przez osoby prowadzące z nim zajęcia. Chce on być traktowany tak jak wszyscy inni uczniowie. Na przykład mimo swej niepełnosprawności ruchowej nie chce korzystać z dostępnej dla niego windy i innych dostosowań stanowiska pracy ucznia wynikających z orzeczenia. Dlatego też szkoła dokonała zakupu tylko tych pomocy, które okazały się niezbędne do dobrego funkcjonowania ucznia. Współpraca z rodzicami ucznia układa się bardzo dobrze i każdy niezbędny zakup jest z nimi konsultowany. Na zajęciach z całym zespołem klasowym jest zawsze przy nim nauczyciel wspomagający i w razie potrzeby udziela mu niezbędnej pomocy dla całkowitego zrozumienia prowadzonych lekcji.

NIK wskazuje, że rozbieżności pomiędzy zalecenia poradni, a oczekiwaniami ucznia, wskazanymi w wyjaśnieniach Dyrektora, może świadczyć o braku właściwej współpracy Dyrektora Szkoły z poradnią psychologiczno-pedagogiczną.

(akta kontroli str. 843-878, 989, 993)

Brak realizacji zaleceń poradni zawartych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego stanowi naruszenie § 5 pkt 1 rozporządzenia w sprawie warunków organizowania kształcenia. Natomiast brak realizacji zaleceń poradni zawartych w opiniach, ogranicza prawa uczniów do pobierania nauki zgodnie z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz predyspozycjami (art. 1 pkt 1 i 6 Prawa oświatowego). Szkoła, jako element systemu oświaty, powinna z należytą starannością realizować zawarte w nich zalecenia (art. 127 ust. 10, art. 1 pkt 1 Prawa oświatowego).

3. W dokumentacji 25 uczniów Liceum⁴³ (55% kontrolowanych) brakowało zgody rodzica/pełnoletniego ucznia na udział w przydzielonych przez Dyrektora formach pomocy psychologiczno-pedagogicznej zalecanych przez poradnię albo rezygnacji z tych zajęć. Szkoła nie dysponowała informacjami o liczbie złożonych rezygnacji z konkretnych zajęć zaleconych przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną.

Zgodnie z § 23 ust. 2 rozporządzenia w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, rodzice są informowani o ustalonych dla ucznia formach, okresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiarze godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane; dyrektor szkoły niezwłocznie informuje pisemnie, w sposób przyjęty w danej szkole rodziców ucznia lub pełnoletniego ucznia.

⁴³ Wpisany do księgi uczniów pod numerami 523, 598, 129, 215, 37, 153, 150, 591, 635, 298, 218, 29, 887, 21, 31, 191, 521, 410, 812, 405, 564, 554, 715, 752

Także według procedury ustalonej przez Dyrektora Szkoły, wychowawcy klas byli zobowiązani do przygotowania pisemnej takiej informacji. Integralną częścią tego pisma była zgoda rodziców albo pełnoletniego ucznia na udział w proponowanych formach pomocy. W przypadku ucznia niepełnoletniego, wychowawcy klas dodatkowo byli zobowiązani do informowania o tym rodziców za pośrednictwem dziennika elektronicznego Vulcan. Po otrzymaniu zgody albo rezygnacji z zajęć, wychowawca potwierdza przyjęcie dokumentu i dołącza go do dokumentacji danego ucznia z pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Wicedyrektor wyjaśnił, że *braki w dokumentacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej były wynikiem braku nawyków nauczycieli, wychowawców, którzy są przewodniczącymi zespołów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej.*

(akta kontroli str. 356, 358-361, 363-364, 367-369, 375-377, 415, 462, 544, 567, 581, 609, 626, 648, 720, 879, 897, 923, 932, 990, 993, 1010-1015)

4. W dokumentacji 37 uczniów (spośród 45 kontrolowanych) nie sporządzono oceny efektywności udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, o której mowa w § 20 ust. 2 rozporządzenia w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Dla wszystkich ośmiorga uczniów posiadających orzeczenia w sprawie kształcenia specjalnego nie sporządzono z wymaganą częstotliwością wielospecjalistycznej oceny funkcjonowania ucznia. Zgodnie z § 6 ust. 4 oraz ust. 9 rozporządzenia w sprawie warunków organizowania kształcenia, ocena ta powinna być dokonywana przez zespół nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia z uczniem przynajmniej dwa razy w roku. Tymczasem oceny takie były sporządzane zaledwie raz w roku szkolnym.

Wicedyrektor wyjaśnił, że *brak ocen efektywności udzielonej pomocy psychologiczno-pedagogicznej może być wynikiem słabej organizacji pracy zespołu nauczycieli (niska frekwencja obecnych na spotkaniach) a także niewystarczającej wiedzy metodycznej w zakresie tej pomocy, w tym specjalnych potrzeb edukacyjnych kształcenia specjalnego.* Dalej Wicedyrektor dodał, że *niska frekwencja ucznia w formach pomocy psychologiczno-pedagogicznej może przyczyniać się do niesystematyczności dokonywanych ocen okresowych przez nauczycieli i specjalistów szkolnych. Często włączone formy pomocy dla ucznia nie przynoszą zamierzonych efektów ze względu na trudności w organizacji np. takich jak skorelowanie tych zajęć z planem ucznia. Uczniowie są przeciążeni liczbą godzin i nie chcą korzystać z przydzielonych form pomocy.*

(akta kontroli str. 355-932, 990, 993-994, 1010-1015)

Nie stanowi to jednak usprawiedliwienia braku ocen efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz nie sporządzania z wymaganą częstotliwością wielospecjalistycznych oceny poziomu funkcjonowania uczniów.

5. W żadnej z dokumentacji 45 uczniów badanie efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej nie było przedmiotem kontroli lub nadzoru pedagogicznego. Zgodnie z wymaganiami określonymi w § 22 ust. 1 pkt. 2 i ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego,⁴⁴ Dyrektor szkoły we współpracy z innymi nauczycielami zajmującymi stanowiska kierownicze, w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego między innymi kontroluje: przestrzeganie przez nauczycieli przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki oraz przebieg procesów kształcenia i wychowania w szkole lub placówce oraz efekty działalności

⁴⁴ Dz. U. z 2020 r., poz. 1551 t.j.

dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki.

Wicedyrektor wyjaśnił, że ze względu na specyficzny charakter wielu zajęć z obszaru pomocy psychologiczno-pedagogicznej dyrektor szkoły nie przeprowadza częstych obserwacji tego typu zajęć. Dodatkowa osoba obca, nie znana z częstych kontaktów, może stanowić dla ucznia dodatkowy czynnik stresujący, dlatego też udział osób nadzorujących staramy się ograniczyć do minimum koniecznego np. do wystawienia oceny pracy. Dyrektor szkoły razem z całą kadrą kierowniczą ocenia jakość wprowadzanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej po efektach pracy. Uczniowie objęci taką pomocą w naszej szkole najczęściej uzyskują dobre wyniki w nauce, dobrze czują się w swoich zespołach klasowych. Kontrola przeprowadzana jest tylko w sytuacjach, które wynikają z niezadowolenia rodziców ucznia lub też zauważalne są duże problemy w nauce danego ucznia. Nie prowadzona jest oddzielna dokumentacja dotycząca efektów przyznanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

(akta kontroli str. 355-932, 988, 992-993)

Powołany przepis rozporządzenia nie daje dyrektorowi możliwości odstąpienia od realizacji wynikających z niego obowiązków niezależnie od wystąpienia sytuacji, o których mowa w wyjaśnieniach dyrektora.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

- 1) rzetelne prowadzenie dzienników zajęć pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- 2) realizowanie zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznej wynikających z opinii i orzeczeń;
- 3) egzekwowanie oświadczeń o udziale albo rezygnacji z zajęć w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- 4) sporządzanie oceny efektywności udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wielospecjalistycznych oceny poziomu funkcjonowania uczniów z wymaganą częstotliwością;
- 5) sprawowanie kontroli lub nadzoru nad efektywnością pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 24 lipca 2023 r.

Kontroler
Klaudia Dziamska
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu
po. Dyrektor
Karolina Wirszyc-Sitkowska

.....
podpis

.....
podpis